

**BOSHLANG'ICH SINFLARDA XALQ ERTAKLARINI O'QITISHNING
INNOVATSION METODLARI**

Akramova Sitora

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti magistri

Annotatsiya: Xalq ertaklari har bir millatning ko'zguvidir. Boshlang'ich sinf yoshidagi bola bu ertaklar orqali o'z xalqi ruhiga kira oladi va o'zligini tanishga xizmat qiladi. boshlang'ich sinf o'quvchisi uchun bilimning asosiy qismini ertaklar yetkazadi. Ertaklar bolaga birinchi marta jasorat va matonatni his qilish, yaxshilik va yomonlikni ko'rish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: Ertak, syujet, metod, rol, drammatizatsiya, hikoya.

Annotation: Folk tales are the mirror of every nation. Through these fairy tales, a child of primary school age can enter the soul of his people and learn about his identity. fairy tales convey the main part of knowledge for a primary school student. Fairy tales allow a child to feel courage and perseverance for the first time, to see good and bad.

Key words: Tale, plot, method, role, dramatization, story.

Boshlang'ich sinf yoshi - bu bolaning ko'plab ajoyib bilimlarni faol qabul qilish davri: vaqt va makon, insonning tabiat bilan, dunyo bilan aloqasi haqidagi ilk taassurotlar orttiradi. Bu yoshdagi bolaning bolalik davrida ertaklardan to'liq foydalanish bolalarning aqliy va tarbiyaviy muammolarini hal qilishning samarali yo'li deb atasak mubolag'a bo'lmaydi.

Innovatsion usul – bu bolalarni nafaqat ertak mazmunini o'zgacha va o'ziga xos tarzda idrok etishga, balki hikoyaning syujetini ijodiy yondashgan holda o'zgartirishga, turli xil yakunlarni o'ylab topishga va bir nechta syujetlarni birlashtirishga o'rgatish demakdir. Ertak tasvirlari yordamida bolalar u yoki bu intonatsiyani, noziklikni, mehri, ajablanishni ifodalashni o'rganadilar.

Boshlang'ich sinflarda ertak o'qitishda innovatsion yondashuv o'quv jarayonini qiziqarli va samaraliroq qiladigan turli metod va strategiyalarni o'z ichiga olishi mumkin. Bunda xalq ertaklarini o'qitish uchun innovatsion yondashuv bo'yicha ba'zi fikrlar mavjud:

1. Multimedia resurslari: audio va video hikoyalar, interaktiv taqdimotlar kabi multimedia resurslaridan faol foydalanish bolalar uchun dars davomida yanada qiziqarli va interaktiv ta'lim muhitini yaratishga yordam beradi.

2. Rol o'ynash va drammatizatsiya: Bolalarga hikoyalarni rol o'ynashga va drammatizatsiya qilishga ruxsat berish. Bu ularga syujetni yaxshiroq tushunishga va qahramonlarning his-tuyg'ularini boshdan kechirishga yordam beradi, shu bilan birga ijtimoiy muloqot va ifodali o'qish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

3. Ijodiy faoliyat: Bolalarni ertaklarning o'z versiyalarini yaratishga, syujetni o'zgartirishga, yangi belgilar qo'shishga yoki oxirini o'zgartirishga undash. Bu ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

4. Jamoaviy loyiha faoliyati: Ertaklarni o'rganish bilan bog'liq loyihalarni tashkil qilish, masalan, ertaklar kitobini yaratish, ko'rgazma o'tkazish yoki mavzuli tadbirni o'tkazish. Bu bolalarga ertaklardan olgan bilimlarini amaliyotda qo'llash, hamkorlik va ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Darsdan bir misol:

1. Xalq og'zaki ijodiga kirish. Xalq og'zaki ijodi nima ekanligini tushuntiring, mashhur ertaklardan misollar keltiring.

2. Ertak o'qish. O'quvchilaringiz bilan "Kolobok" yoki "Zanjabil non odam" ertaklarini o'qing.

3. Mazmuni haqida suhbat. Bu hikoya nimani o'rgatishini muhokama qiling. Bolalardan hikoyani qanday tushunganliklarini aytib berishlarini so'rang.
 4. Ijodiy ish. Bolalardan o'zlarining sevimli ertak qahramonlarini chizishlarini yoki hikoyaning davomini tasavvur qilishni so'rang.
 5. Qo'shiqlar va o'yinlar. Dars mavzusi bilan bog'liq xalq qo'shiqlarini o'rganing yoki an'anaviy o'yin o'ynang.
- O'qish va sinfdan tashqari o'qish darslarida didaktik o'yinlardan foydalanish o'quvchilarga o'tilgan va ayni damda o'tilayotgan ertaklarni yodda saqlab qolishga yordam beradi. Qolaversa, bu o'yinlardan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini nazorat etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jumaboyev M. Bolalar adabiyoti va folklori. – Toshkent, 2006.
2. Linda Degh. Legend and belief. – Bloomington: Indiana Univ. Press, 2001.
3. Современный урок литературного чтения: методический конструктор: учеб. пособие для вузов / Фирсова, Т.Г. – М.: Перо, 2018. – 211 с.
4. Ушинский К.Д. Собр. соч. – Т.6. – М.: Перо, 1989. – С.664.
5. Rahimova G. Ona tili va adabiyot (Bolalar adabiyoti). – Samarqand: SamDU, 2022. – 308 b.
6. Robinson, Orrin W. (2004). "Rhymes and Reasons in the Grimms' Kinder- und Hausmärchen". The German Quarterly.